

Nr 85.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående läroverksadjunkten E. B. Wendins tjänstårsberäkning; given Stockholms slott den 1 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför härefter:

Den grundläggande bestämmelsen ifråga om tjänstårsberäkning för ålders-tillägg återfinnes i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373) med ändrade bestämmelser angående åldersstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst. Här föreskrives, att om den, som från icke-ordinarie befattning vunne befordran till ordinarie tjänst, innehade sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning funnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, finge för bestämmandet av hans rätt till åldersstillägg vid denna tjänst

tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år *i en följd* innehaft dylik anställning. Efter riksdagens hörande hava sedermera härtill fogats vissa tillägg, vilka föreligga i kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 379) om ändring i vissa delar av 1922 års nyssnämnda kungörelse. I denna kungörelse av år 1932 föreskrives, att för lärare vid statens under skolöverstyrelsens inseende ställda läroanstalter sådant *avbrott* i tjänstgöringen, som föranletts av bland annat tjänstgöring vid under överstyrelsens inseende ställd enskild eller kommunal läroanstalt, icke finge utesluta rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna dessförinnan fullgjord tjänstgöring i statens tjänst. Denna bestämmelse skall enligt kungörelsen äga tillämpning från och med den 1 juli 1932, dock att vad anginge beräkning av tid för ålderstillägg, skulle så anses, som om bestämmelsen varit gällande under tiden från och med den 1 juli 1922. Vidare stadgas i kungörelsen, att för lärare vid statens under skolöverstyrelsens inseende ställda läroanstalter, vilken avlagt teologie eller filosofie licentiatexamen, sådant avbrott i tjänstgöringen intill högst ett år, varunder han avlagt disputationssprov, icke finge utesluta rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna dessförinnan fullgjord tjänstgöring i statens tjänst. Denna bestämmelse trädde enligt kungörelsen i kraft den 1 januari 1933.

Hos Kungl. Maj:t har nu adjunkten vid högre allmänna läroverket i Landskrona Erik Birger (Andersson) Wendin, med förmålan att han under läsåret 1923—1924 åtnjutit tjänstledighet såsom extra ordinarie lärare för avläggande av filosofie licentiatexamen m. m., anhållit att för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig även åren före avbrottet i tjänstgöringen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Wendin tjänstgjort såsom extra ordinarie lärare från och med höstterminen 1917 intill den 1 maj 1931, då han tillträdde sin adjunktsbefattning. Sökanden hade emellertid avbrutit sin anställning under läsåret 1923—1924, då han vid Uppsala universitet idkade studier för avläggande av dels filosofie licentiatexamen — denna examen avlades den 3 november 1923 — dels efterprovning i filosofisk ämbosexamen — sådan efterprovning avlades den 28 maj 1925 efter tentamen bland annat den 22 maj 1924. Med undantag för detta avbrott hade tjänstgöringen fullgjorts i oavbruten följd, om hänsyn icke toges till tiden den 2—den 7 oktober 1918, då sökanden var entledigad på grund av sjukdom. Provårstjänstgöring hade fullgjorts redan före anställningen såsom extra ordinarie lärare under läsåret 1916—1917.

Genom ovannämnda avbrott i tjänstgöringen, anför Wendin, hade han förlorat rätten att tillgodoräkna de sex åren före avbrottet för erhållande av ålderstillägg. Verkan härav hade blivit, att han, i stället för att den 1 januari 1932 komma upp i tredje lönegraden, först den 1 januari 1933 uppflyttats i andra lönegraden. I detta hänseende hade han alltså blivit betydligt tillbakasatt i förhållande till de kolleger, som samtidigt med honom inträtt på läroverkslärarbanan men sedan icke offrat tid och pengar på fortsatt utbildning. Då ifrågavarande studier varit till gagn för den följande lärarverksamheten och föranletts lika mycket av önskan att förvärva bättre

meriter för tjänsten som av lust för studier i och för sig, torde enligt sökandens mening nyssnämnda konsekvens vara en obillig och icke avsedd verkan av gällande bestämmelser i ämnet.

Skolöverstyrelsen, som yttrat sig den 7 oktober 1933, anför bland annat följande:

Då det med hänsyn till sökandens provårsutbildning och hans långa sammanhängande tjänstgöring såsom extra ordinarie lärare vore uppenbart, att sökanden ämnade varaktigt ägna sig åt lärarbanan och att han med sitt studieavbrott under läsåret 1923—1924 endast avsåg att höja sin reella kompetens för lärarkallet, funne överstyrelsen det icke förenligt med billighetens krav, att detta avbrott skulle medföra så ogynnsamma verkningar i ekonomiskt avseende som här på grund av bestämmelsernas ordalydelse blivit fallet.

Överstyrelsen ville också erinra om att 1933 års riksdag i två likartade fall bifallit propositioner om rätt för adjunkter att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna tidigare tjänstgöring utan hinder av visst mellanliggande avbrott, förorsakat av tjänstledighet för studier. Sålunda medgav riksdagen i skrivelse den 16 maj 1933 (nr 202) beträffande adjunkten vid högre allmänna läroverket i Gävle F. V. Arfvidsson, att den omständigheten, att han vårterminen 1929 tjänstgjort som timlärare med partiell tjänstgöring, icke skulle utesluta rätt för honom att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sin före sagda vårtermin fullgjorda tjänstgöring i statens tjänst, och i skrivelse samma dag (nr 203) beträffande adjunkten vid Vasa realskola i Stockholm A. B. E. Rosén, att den omständigheten, att han under vårterminen 1930 åtnjutit ledighet från sitt förordnande såsom extra ordinarie lektor vid folkskoleseminariet i Linköping under tiden den 3 mars—den 15 april 1930 för idkande av studier, icke skulle utesluta rätt för honom att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sin före sagda ledighet fullgjorda tjänstgöring i statens tjänst.

Överstyrelsen ansåge icke, att dessa fall borde åberopas såsom en anledning att lämna liknande individuella medgivanden i alla de fall, då en extra ordinarie lärare åtnjutit en tids ledighet för studier. Men här föreliggande fall ägde enligt överstyrelsens mening och av de skäl, som ovan blivit anförda, så stora beröringspunkter med de nämnda, att anledning här syntes föreligga för ett analogt medgivande.

Överstyrelsen hade visserligen hyst någon tvekan, huruvida överstyrelsen enligt bestämmelserna i mom. 5 av kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 379) icke utan vidare hade rätt att i här förevarande syfte tillgodoräkna sökanden hans tjänstgöring även under åren 1917—1923. Under läsåret 1923—1924 hade sökanden nämligen, vid sidan av sina studier, partiell tjänstgöring vid enskild under överstyrelsens inseende stående läroanstalt (Fjellstedtska skolan i Uppsala). Då avbrottet i hans statliga anställning emellertid icke torde kunna anses *föranlett* av denna tjänstgöring, hade överstyrelsen icke ansett den ifrågakvarande bestämmelsen tillämplig i detta fall.

Då sökanden icke syntes böra för tiden före den 1 juli 1932 komma i åtnjutande av avlöning i högre lönegrad än den, vartill då gällande bestämmelser berättigade, syntes en hänvisning böra göras till bestämmelserna i kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 379).

Överstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t täcktes vidtagna åtgärder för att sökanden måtte tillerkännas rätt att i och för erhållande av ålderstillägg

såsom adjunkt enligt i kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 379) angivna grunder, tillgodoräkna sig den tid utöver tre år, varunder han under tiden höstterminen 1917 till den 30 april 1931 varit anställd som extra ordinarie lärare, eller 9 år 10 månader, utan hinder därav, att sådant avbrott i anställningen förelegat under läsåret 1923—1924, som föranletts av akademiska studier.

Statskontoret har i utlåtande den 8 november 1933 instämt i vad skolöverstyrelsen i ärendet anfört och hemställt.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd framhåller i utlåtande den 13 januari 1934, att det enligt lönenämndens mening skulle vara obilligt, om sökandens avbrott i tjänstgöringen för studier under läsåret 1923—1924 skulle föranleda, att hans tjänstgöring dessförinnan, uppgående till nära sex år, icke finge tillgodoräknas i löneturshänseende. Redan före nämnda läsår hade han förvärvat adjunktskompetens och under läsåret ifråga hade han bestritt viss undervisning vid enskild, under skolöverstyrelsens inseende stående läroanstalt. Lönenämnden erinrade, att lönenämnden förordnat, att särskild lönetursrätt utverkades av riksdagen åt de båda läroverksadjunkter, om vilka skolöverstyrelsen erinrat, och ansåge sig även böra tillstyrka bifall till förevarande framställning. I likhet med skolöverstyrelsen ansåge även lönenämnden, att sökanden icke borde komma i åtnjutande av avlöning i högre lönegrad från och med tidigare tidpunkt än vad som skulle hava blivit fallet, därest han enligt bestämmelserna i kungörelsen nr 379/1932 fått tillgodoräkna sin tjänstgöring före nämnda läsår.

I enlighet med myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den omständigheten, att adjunkten vid högre allmänna läroverket i Landskrona Erik Birger Wendin under läsåret 1923—1924 på grund av studier icke innehått anställning vid statligt läroverk, icke må utesluta rätt för honom att — med tillämpning i vederbörliga delar av de i kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 379) angivna grunder — för erhållande av ålderstillägg såsom adjunkt räkna sig till godo sin före sagda läsår fullgjorda tjänstgöring i statens tjänst.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Tunberg.